

's-Hertogenbosch

Sportief Samen Verder

Sportvisie 's-Hertogenbosch

Een mooie ochtend in 's-Hertogenbosch

Kijkend uit het raam, zie ik het zonnetje schijnen. Het is een uitnodiging om eens even lekker te gaan hardlopen. Zodra ik de deur uitstap piept mijn smartphone. De Beweeg-app vraagt me vriendelijk of ik zin heb om de nieuwe 5km-looproute uit te proberen. Goed idee! Ik druk op 'ja', de stopwatch begint te lopen en de app geeft aan dat ik rechtsaf moet.

Al joggend zie ik kinderen van een basisschool in een lange rij richting het nabij gelegen sportpark lopen. Ze zijn uitgelaten, je ziet dat ze zin hebben in hun gymles, buiten op het veld. Vandaag krijgen ze voetballen op het kunstgrasveld van de voetbalvereniging. De club heeft samen met de gymleraar en FC den Bosch een voetbalcursus ontwikkeld, geschikt voor jong en oud. Later op de ochtend wordt diezelfde cursus ook gegeven aan een groep (ex)verslaafden. Een "wijk sportplan" activiteit waar diverse wijkorganisaties samen aan werken. Mooi. De app leidt me naar een groen paadje tussen de huizen. Halverwege het paadje zie ik een groep mensen in sporttenue push-ups doen. De bootcamptrainer pept iedereen op om het beste uit zichzelf te halen. Dat lukt hem aardig zo te zien!

Tijd voor wat spieroefeningen. Ongemerkt ben ik op een mooi plekje aan de rand van de wijk aanbeland waar ik een prachtig uitzicht heb op de omliggende weilanden. Groen en ruimte zo dicht bij huis: wat een cadeautje! En wat is het leuk om te zien dat er al zoveel mensen lekker actief bezig zijn deze ochtend. Even later loop ik alweer tussen de huizen, het verrast me hoe makkelijk en veilig ik hier kan rennen. Ik hoef nauwelijks drukke verkeerswegen over te steken en de paden zijn mooi vlak en breed. Ik word ingehaald door een paar ouderen op de fiets, de sporttas achterop. Ze hebben het tempo er goed in en ik zie dat ze richting het wijk sportpark gaan. Dat kan wel kloppen want daar organiseert de seniorenvereniging vandaag een bowlstoernooi in de sporthal, zo weet ik van de berichtenservice van 'S-PORT. Rennend langs het park zie ik een groepje sporters uit de voetbalkantine komen. Onder leiding van een fysiotherapeut uit de wijk doen ze hun rek-strekoefeningen. Hij doet het voor een schappelijk bedrag, waarvoor ze samen wat uitleggen. Na het sporten drinken ze in het clubhuis vaak nog een drankje, omdat het gezellig en goed voor de onderlinge contacten is.

Aan de andere kant van de weg zie ik de kinderopvang waar het een komen en gaan van vaders en moeders is. Het valt me op dat een aantal ouders sportkleding aan heeft. Ze gaan met de oudste kinderen op het naastgelegen sportveldje een balspel doen. Wat een goed initiatief! Leuk voor de kinderen en de ouders. Ik ren verder en mijn app wijst me op de fitnessstoestellen die in het park staan, die pak ik even mee. Terwijl ik met mijn oefeningen bezig ben zie ik op het dak van het clubhuis zonnecollectoren schitteren in de zon. Samen met een kleine windmolen zorgen die voor lage energiekosten, heel duurzaam dus. Je kunt bij deze omnisportvereniging voetballen, tennissen, turnen, korf- en handballen op recreatief- en wedstrijdniveau. Het mooie is dat je met je lidmaatschap aan alle sporten kunt meedoen!

Mijn rondje zit er bijna op. Als ik langs het huis van een vriendin ren, denk ik aan haar enthousiaste verhaal over een van haar kinderen die bij het Koning Willem I College de cursus Citytrainer volgt. Ook weer zo'n mooi initiatief in de stad. Allemaal jonge mensen die, helemaal vrijwillig, sportactiviteiten organiseren voor hun stadsgenoten, zoals aan het strand van het Engelermeer bijvoorbeeld. Niet vergeten om straks thuis uit te zoeken hoe het zit met die proefles judo voor de jongste van ons gezin en wanneer die danswedstrijd van mijn nichtje in de Brede Bossche School ook al weer is. Gewoon even naar www.s-port.nl. Want daar vind ik alles wat ik maar wil weten over sporten en bewegen in onze stad. Tjonge, wat is dit een heerlijk begin van de ochtend!

Inleiding

Zo'n 'mooie ochtend in 's-Hertogenbosch' is heel dichtbij. In 2008, is met de sportvisie *'De sportieve kracht van de stad'*, een goede basis gelegd voor een actief sport en beweeg klimaat in 's-Hertogenbosch. De visie bevatte de ambitie om de maatschappelijke waarde van sport ten volle te benutten. Om dit te bereiken streefden we naar een sterke en op de toekomst gerichte sportinfrastructuur, een kwalitatief hoogwaardig sportaanbod en het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen sportorganisaties zich konden ontwikkelen tot krachtige maatschappelijk actieve organisaties.

De sportvisie heeft uitgedaagd, discussie opgeleverd en tot resultaat geleid. Daar plukken we nu de vruchten van. Onze sportvisie voelt nog altijd goed, maar we zijn inmiddels zes jaar verder. De tijd en samenleving hollen voort. Stilstaan past niet bij sport en bewegen. We willen vooruit. Tijd voor een (her)oriëntatie. Hoe gaan we sportief samen verder en realiseren we voor iedereen in 's-Hertogenbosch zo'n mooie ochtend?

De toekomst

Zes jaar na de lancering van onze sportvisie is de positieve energie in de stad nog altijd voelbaar. De ambitie is nog levend. De inzet van de betrokken partijen is groot en heeft ons al veel opgeleverd. De evaluatie van de sportvisie maakt duidelijk dat er veel bereikt is en toont prestaties waar de stad trots op mag zijn (zie www.sportvisie-s-hertogenbosch.blogspot.nl). Maar we leven in een snel veranderende tijd. De uitspraak: 'We leven niet langer in een tijdperk van verandering, maar meer in een verandering van tijdperken' geldt ook voor ons:

- Samenwerking wordt vanzelfsprekender, kennis wordt sneller gedeeld en men is bereid elkaar te versterken. Kennisdelen is het nieuwe produceren.
- Mensen zien zichzelf als individu, zelfs in groepsverband. Mensen multi-tasken, maken individuele keuzes, maar horen ook graag ergens bij. Toch nemen individuele sporten zoals fitness, hardlopen, wandelen en fietsen aan populariteit toe. Het verenigingslidmaatschap oude stijl staat onder druk. Is er een lidmaatschap nieuwe stijl?
- 'Echt' contact maken, persoonlijke groei en maatschappelijke betrokkenheid zijn belangrijke waarden. Men wil deel uitmaken van de gemeenschap, het liefst dichtbij huis. Naast consumeren is er ook bereidheid om een bijdrage te leveren. Hoe kan het sport- en beweegaanbod hier haar voordeel mee doen?
- Door elkaar snel opvolgende technologische ontwikkelingen is onze communicatie voortdurend aan veranderingen onderhevig. Sociale Media spelen daarbij een belangrijke rol. Ook in de sport moeten we kijken wat deze ontwikkelingen voor ons kunnen betekenen.
- Techniek ontwikkelt zich zo snel dat investeren in duurzaamheid financieel loont. Ook voor sportaccommodaties biedt dit kansen. Investeren in duurzaamheid kan zowel een bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelstelling als bijdragen aan de beheersing van exploitatiekosten.
- Overgewicht is een groeiend probleem. Het schaadt de gezondheid van jong en oud. Er is veel gezondheidswinst te behalen als we het overgewicht de baas worden. 's-Hertogenbosch is in 2013 'Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)- gemeente' geworden. De essentie van JOGG is samenwerken. Alleen een breed gedragen en integrale aanpak werkt. Ouders, scholen, gezondheidszorg, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, gemeente en sportaanbieders moeten de handen ineenslaan en aan de slag. Sport en bewegen is een belangrijke pijler onder deze gezamenlijke aanpak.
- Gemeenten worden verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdzorg, AWBZ en de WMO. Samen met hulpinstanties en burgers moeten zij de zorg, begeleiding en opvang van mensen die dat nodig hebben, organiseren. Dit vraagt om nieuwe werkwijzen en oplossingen en biedt kansen voor de sport. We gaan op zoek naar nieuwe 'sportieve arrangementen', gericht op ondersteuning, opvang of begeleiding van mensen uit de wijk.

- Sport wordt duurder en persoonlijke financiële ontwikkelingen laten burgers afhaken, ondanks dat sport niet bovenaan het bezuinigingslijstje staat. De betaalbaarheid van de sport vraagt aandacht. Speciaal als het gaat om de meest kwetsbaren in onze samenleving.
- Topsport is jezelf voortdurend verbeteren. Ondernemen is het zoeken naar innovatie. Kunnen de sport en het bedrijfsleven elkaar vinden in hun streven naar topprestaties?
- De vergrijzing zet sterk door. In 2030 zal ons inwonerstal zijn gegroeid met 15.000 inwoners. De groei zit in zijn geheel bij de 55-plussers. Sport stimuleert de fitheid, zelfredzaamheid, zelfstandigheid en sociale betrokkenheid van de ouder wordende inwoner.
- Een veilig(er) (sport)klimaat vraagt aandacht. Recente geweldsincidenten in de sport geven daartoe extra aanleiding. We willen een sportcultuur waarin iedereen zich veilig voelt. Verantwoordelijkheid is er voor ons allen! Respect staat centraal.

Missie

Sport raakt ons allemaal. En dat moet ook! Sport en bewegen zijn essentieel om ons lichaam gezond en in conditie te houden. Sport en bewegen dragen bij aan een gezonde, actieve, duurzame, sociaal betrokken en veilige samenleving. Sport biedt een platform om elkaar te ontmoeten, heerlijk te ontspannen en samen iets te ondernemen. Het allermooiste van sport is "het is gewoon leuk".

Iedereen in 's-Hertogenbosch moet in de gelegenheid zijn dit zelf te ervaren en zijn eigen 'mooie ochtend' te beleven. We zien het dan ook als onze missie om:

Iedereen, (van 0 tot 100 jaar en ouder) een laagdrempelig, passend en betaalbaar sport- of beweegaanbod in de directe omgeving aan te bieden.

Op deze manier krijgt iedereen de kans kennis te maken met en uit te vinden wat sport en bewegen voor hem of haar kan betekenen en uiteindelijk een plek te geven in hun dagelijkse of wekelijkse routine.

Tactiek

Realisatie van onze missie is alleen mogelijk als we bereid zijn buiten de gebruikelijke paden te treden en alles op alles te zetten om de goede voedingsbodem voor zowel top- als breedtesport in 's-Hertogenbosch te behouden. Maatwerk en samenwerking zijn hierbij de sleutels tot succes.

Het sportieve aanbod, in de directe omgeving, moet zo goed mogelijk afgestemd worden op de behoeften van de inwoners van de wijk. Iedere wijk is anders van samenstelling, kent zijn eigen mogelijkheden, kansen en problemen. Dat vraagt om maatwerk op wijk- en buurtniveau. We stimuleren de ontwikkeling van wijkplannen en bieden ondersteuning bij de uitwerking van de plannen.

We moeten aan iedereen durven te vragen om, op basis van eigen doelstellingen, maatschappelijk bewustzijn en verantwoordelijkheidsgevoel een bijdrage te leveren. Er zijn in onze gemeente veel bedrijven, instanties, organisaties en individuen die veel te winnen hebben bij een gezonde en sportief actieve bevolking. De uitdaging ligt er om dat potentieel te benutten. Dat kan op buurt-, wijk-, of dorpsniveau. Vraagstukken die het buurt-, wijk- of dorpsniveau overstijgen, moeten stedelijk of zelfs regionaal opgepakt worden. Samenwerking gaan we actief stimuleren en organiseren. Alleen op deze manier kunnen we iedereen in 's-Hertogenbosch de mogelijkheid bieden te genieten van 'een mooie ochtend in 's-Hertogenbosch'.

Strategie

Maatwerk en samenwerking zijn de sleutelwoorden voor de toekomst. Wat gaan we doen om maatwerk en samenwerking te stimuleren en mogelijk te maken? We accentueren een vijftal zaken:

- **Sportwijk**

In de vorige sportvisie is het concept “ Sportpunt” geïntroduceerd. In Rosmalen, West, Hambaken, Engelen en Maaspoort is gewerkt aan de uitwerking van deze Sportpunt gedachte. De resultaten zijn goed, maar we hebben geleerd dat ieder Sportpunt een eigen dynamiek en geheel eigen ontwikkeling doormaakt. Dit komt onder andere door de eerder genoemde maatschappelijke ontwikkelingen, de ligging in de wijk, de samenstelling van de wijk en de aanwezigheid van verschillende samenwerkingspartners. In de toekomst gaan we meer aansluiten bij deze specifieke kenmerken per wijk. De mogelijkheden, de energie en de behoeftes in de wijk staan centraal. Dit verbreedt het concept “Sportpunt” tot “Sportwijk” .

Inzicht in de sportieve behoefte van de buurt, wijk en stad geeft ook inzicht in de benodigde sportieve faciliteiten. Zijn er voldoende accommodaties? Zijn ze geschikt en toegankelijk voor iedereen (ook voor mensen met een beperking)? Biedt de openbare ruimte voldoende mogelijkheden aan iedereen voor sportief bewegen?

De Sportwijk vraagt om actieve bijdragen en samenwerking van velen. Een initiërende en ondersteunende rol is weggelegd voor de bestuurs-, wijk- of dorpsraad. Deze kunnen ervoor zorgen dat er een breed gedragen wijk- buurt- of dorpsportplan komt. Als dat sportplan er is, is het aan partijen in de wijk/stad om (delen van) de uitvoering op te pakken. In de sportwijk West en in Rosmalen heeft men die handschoen al opgepakt. Aan andere wijken, maar ook Nuland en Vinkel de uitdaging om daar mee aan de slag te gaan.

- **Sportieve infrastructuur**

De openbare ruimte biedt zeer veel kansen om jong en oud tegen lage kosten te laten bewegen. Een goed ingerichte openbare ruimte biedt bewoners gelegenheid om veilig te fietsen, hardlopen, wandelen, skeeleren, voetballen, basketballen, fitnessen, etc. De openbare ruimte leent zich ook om te vissen, surfen, zeilen, zwemmen, jeu de boules en te ravotten. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in de stad bieden bij uitstek de kans om de ruimte beweegvriendelijker te maken. Die kansen gaan we nog meer benutten. Bij inrichtingsplannen houden we rekening met de bewegende mens en betrekken omwonenden, bedrijven en instellingen nadrukkelijk bij de planvorming en realisatie.

Een goede accommodatie is een basisvoorwaarde voor een vitale sportvereniging. Verenigingen en gebruikers verdienen ondersteuning in hun streven naar behoud en verbetering van hun complex. Dat is niet alleen een opgave voor de vereniging zelf, maar voor de hele gemeenschap. De kwaliteit van de sportvoorzieningen in de gemeente is, op enkele uitzonderingen na, goed tot zeer goed. Het voorzieningenpalet is aardig compleet en wordt nog beter door de toevoeging van Vinkel en Nuland. Deze dorpen beschikken onder andere over een Top-BMX fietscross baan en een hoogwaardige veldkorfbal accommodatie. Kortom: de liefhebber kan voor de meeste sporten in onze stad goed terecht. Dat moet zo blijven!

Er zijn ook wel enkele zwakke plekken in het accommodatielandschap die vragen om aandacht. Er is tekort aan zwemwater en schaatsijs. Het onderzoek ijs en zwemwater wijst uit dat een eventuele uitbreiding in samenhang met een van de twee bestaande baden en hun toekomst de meest voordelige keuze is.

De bewoners van de wijken Nuland en Vinkel hebben behoefte aan een volwaardige binnensportvoorziening in een van de twee kernen. We blijven scherp op een goede verdeling van sportvoorzieningen over de stad. We streven naar goede basisvoorzieningen op wijk en stadsdeel niveau, maar kijken ook buiten onze stadsgrenzen en zoeken daarin de samenwerking. Grotere, duurdere en/of bijzondere voorzieningen, zoals kunstijs, zwembaden, topsporthal, atletiekbaan, etc, bezien we op stedelijk of zelfs regionaal niveau.

Duurzaamheid biedt kansen voor sportaccommodaties. Door te investeren in de duurzaamheid van de sportaccommodaties kan worden bijgedragen aan zowel duurzaamheidsdoelstellingen als aan de beheersing van de exploitatiekosten van accommodaties. We moeten de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid dan ook nauwgezet blijven volgen en bereid zijn een voorbeeldrol op ons te nemen.

In het totale sportlandschap spelen commerciële sportaanbieders en particulier initiatief een steeds belangrijkere rol. We stimuleren particuliere ondernemers en initiatiefnemers om zich in onze gemeente te vestigen en zo bij te dragen aan een divers en aantrekkelijk beweegklimaat.

In het streven naar een Sportwijk past het aanleggen van kunstgras en het breder toegankelijker maken van sportcomplexen. Kunstgras verbetert de belastbaarheid en werkt mee aan een verdere multifunctionaliteit en toegankelijkheid van het sportcomplex. Het is belangrijk de komende jaren te blijven investeren in kunstgras, vanuit de verwachting dat kunstgras leidt tot een intensiever gebruik van het hele sportcomplex. De aanleg van kunstgras sportvelden is echter geen vanzelfsprekendheid. Het is mede afhankelijk van beschikbare capaciteit op stedelijk niveau en de beschikbare middelen. Er is de afgelopen jaren geïnvesteerd in onze sportpunten. Ook de komende jaren vraagt de ontwikkeling van sportpunten om aandacht en nieuwe impulsen, zeker gezien de sportwijk ambitie.

Daar waar de buitensportverenigingen vaak de enige gebruiker zijn van het complex en meer mogelijkheden hebben om inkomsten te genereren, hebben de binnensportverenigingen het lastiger. Ze hebben geen eigen accommodatie en moeten daarom altijd rekening houden met de belangen van andere gebruikers. Ze hebben ook veel minder mogelijkheden om zelf inkomsten te genereren. De contributies liggen bij de binnensportverenigingen dan ook aanzienlijk hoger dan bijvoorbeeld bij voetbalverenigingen. Voor de komende jaren ligt er de uitdaging om de binnensportverenigingen te versterken.

- **Mensen en organisaties**

Talloze (top)sporters, vrijwilligers, verenigingen, bedrijven en organisaties maken van 's-Hertogenbosch een echte sportstad. Deze kracht komt samen in het platform 'S-PORT. 'S-PORT is een initiatief van de gemeente 's-Hertogenbosch, maar staat voor de veelheid aan partners waarmee we samen, op basis van gelijkwaardigheid, uitvoering geven aan onze sportvisie. Zo'n breed samenwerkingsplatform rondom een brede sportieve ambitie is uniek. 'S-PORT daagt uit, verbindt en inspireert. De potentie van dit platform is nog lang niet optimaal benut. Wij streven ernaar om die potentie nog beter te benutten.

Het bedrijfsleven is een onmisbare samenwerkingspartner voor sport in 's-Hertogenbosch. Een goed voorbeeld van een succesvolle samenwerking met het bedrijfsleven is 'S-PORT SUPPORT. Dit bedrijven netwerk stelt geheel kosteloos haar specifieke kennis en expertise ter beschikking aan de ontwikkeling en verbetering van de sport en sportorganisaties. Een netwerk als 'S-PORT SUPPORT is uiterst waardevol voor sportief 's-Hertogenbosch, en vormt een belangrijk element in de ondersteuning van verenigingen. De komende jaren werken we aan het behouden, uitbouwen en versterken van dit netwerk.

De succesvolle aanpak 'Citytrainers' staat symbool voor een aanpak die we de komende jaren doorzetten en verbreden. Er is al een start gemaakt met het opleiden van Citytrainers binnen sportverenigingen. We spreken de talenten en ambities van inwoners van onze gemeente aan en geven hen de instrumenten om een voelbare bijdrage te leveren. De opleiding en inzet van Citytrainers beperkt zich niet tot de sport, maar opereert op het snijvlak van sport, cultuur en muziek. Hiermee vergroten en benutten we de organisatie- en realisatiekracht van onze stad enorm en doorbreken het patroon waarin meer werk bij minder vrijwilligers terecht komt. Ook legt het verbindingen tussen verschillende beleidsterreinen.

- **Samenwerken**

Het stimuleren van gezond gedrag en bewegen is een lastige opgave, vooral bij de groep die dit het hardste nodig heeft. Het organiseren en betaalbaar houden van de top- en breedtesport vraagt aandacht. Het realiseren van aansprekende sportevenementen vraagt om moed, durf en doorzettingsvermogen. Dit kan niemand alleen, dat moeten we samen doen.

De inzet van betaalde krachten in de sport is erop gericht om verschillende organisaties en sportaanbieders die actief zijn in de wijk te ondersteunen bij het opzetten en organiseren van een passend wijkgericht aanbod. De inzet van de beschikbare capaciteit moet gericht zijn op de uitvoering van de lokale "Sportwijk" plannen.

Bij de inzet van betaalde krachten (combinatiefunctionaris/buurtsportcoach) is het onderwijs een belangrijke partner. Goede Vakleerkrachten zorgen voor kwalitatief beter bewegingsonderwijs. Samen met het onderwijs streven we naar verdere verbetering van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs en uitbreiding van het aantal beweegmomenten voor kinderen tijdens en buiten schooltijd. Daarbij is ook de zwemvaardigheid van kinderen een punt van aandacht.

Het runnen van een kleine of grote sportvereniging of het starten van een initiatief is niet gemakkelijk. Hoewel de stad trots mag zijn op haar vele deskundige sportbestuurders en vrijwilligers vraagt het aandacht. Op sommige momenten is extra ondersteuning nodig. Alle verenigingen, groot of klein, die een belangrijke bijdrage leveren aan het sportieve wijk aanbod moeten kunnen rekenen op ondersteuning als dat nodig is.

Er zit zo veel expertise in de stad, dat het loont om actief kennisuitwisseling te faciliteren. Verenigingen, particuliere aanbieders en individuen zijn heel goed in staat elkaar te helpen, van elkaar te leren en dingen samen te ontwikkelen. Samenwerking tussen deze partijen lijkt vooral kansrijk op sportcomplexen waar meerdere verenigingen, aanbieders of organisaties samen zijn gehuisvest, maar is ook op wijk of stedelijk niveau te realiseren. Ook in het kader van de transitie AWBZ, jeugdzorg en WMO liggen er kansen om met sport en bewegen een bijdrage te leveren aan deze opgave.

Ook door de samenwerking tussen commerciële sportaanbieders, het particulier initiatief en verenigingen te stimuleren kunnen nieuwe sportieve arrangementen ontstaan voor nieuwe doelgroepen. Met begrip voor ieder zijn eigen drijfveren en belangen kunnen nieuwe samenwerkingsvormen op een vruchtbare wijze het sportaanbod in buurten en wijken verrijken. Hierbij schuwen we het experiment niet.

In Rosmalen, Engelen, Hambaken, Maaspoort en West zien we al mooie voorbeelden. Een van de gedachten is dat verenigingsleden op basis van het lidmaatschap niet slechts één maar meerdere verschillende sporten kunnen beoefenen en dus gebruik kunnen maken van alle faciliteiten die er op een sportpark zijn. Het is zoeken naar een vorm van lidmaatschap dat ook interessant is voor bewoners die liever aan recreatiesport willen doen. Niet ondenkbaar is dat een dergelijke samenwerking uiteindelijk leidt tot een nieuwe organisatie (bijvoorbeeld een omni-vereniging).

Topsport

's-Hertogenbosch kent een hoog topsportniveau. Topprestaties hebben een positieve invloed op de sport zelf, maar ook op de samenleving. Sportieve successen van onze topsportteams en individuele topsporters geven de stad veel positieve energie en naamsbekendheid. We kijken allemaal met ontzag naar de inspanningen en ontberingen die topsporters doorstaan. Het inspireert om het beste uit jezelf te halen. Topsporters zijn rolmodellen en samen met de topsportorganisaties streven we er naar om die rol optimaal te benutten.

's-Hertogenbosch kent ook veel topsporttalenten. Deze talenten moeten de ruimte krijgen zich te ontwikkelen. Met een topsporttalentschool en verschillende regionale talentenprogramma's binnen onze gemeente vervullen we een regiofunctie. Samenwerken is ook hier weer van groot belang, ook buiten onze gemeentegrenzen.

We zetten ons in voor sportaccommodaties waar ook op topniveau gepresteerd kan worden. De basis is en blijft de breedtesport, maar daar waar de topsport iets extra's vraagt, moeten we proberen de accommodatie daarop aan te passen. Spelers, trainers en organisaties moeten het uiteindelijk zelf klaar spelen om het hoge niveau te blijven behalen. Kennis delen, samenwerken en van elkaar leren - ook buiten de stads- en regiogrenzen - is essentieel om aan de top te blijven. Initiatieven die daar op zijn gericht verdienen ondersteuning waar mogelijk.

Een goede sportinfrastructuur is ook belangrijk om regelmatig gastheer te kunnen zijn van aansprekende topsportevenementen. Jaarlijkse en incidentele evenementen zoals Indoor Brabant, het ATP grastennistoernooi in Rosmalen en de Davis- en Fed-Cup zijn goede voorbeelden van sportevenementen die niet alleen een stimulans voor de sport zijn, maar ook het profiel van onze stad als sportstad versterken. Dat stimuleren we.

Sportief Samen Verder

Er blijft genoeg te doen rond het lokale top- en breedtesportklimaat. Er liggen uitdagingen en opgaven. De verhouding tussen de overheid en het particulier initiatief is aan verandering onderhevig, budgetten zijn beperkt, keuzes moeten worden gemaakt. Energie en inzet van velen zijn nodig om het goede te behouden en het kansrijke aan te pakken. Door te zoeken, kennis te delen, samen te werken en over grenzen heen te kijken kunnen talenten, ambities en mogelijkheden samenkomen. Dan maken we het verschil, bouwen we verder aan succes en wordt 'een mooie ochtend' voor iedereen in 's-Hertogenbosch bereikbaar. Om dat te bereiken moeten we 'Sportief Samen Verder'.